

НЕОБХОДИМА И ПОЛЕЗНА МЕСЕЧНА СТАТИСТИЧЕСКА ПУБЛИКАЦИЯ ЗА СТОПАНСКАТА КОНЮНКТУРА В БЪЛГАРИЯ*

От началото на 2002 г. Националният статистически институт (НСИ) предоставя на потребителите у нас и в чужбина от публичния сектор, бизнеса, медиите, академичния сектор, обществеността месечното издание "Статистически известия" с оперативни данни за стопанската конюнктура в България. То се издава във връзка с реализиране препоръките на Евростат за подобряване на информационната дейност в страната, за своевременно предоставяне на обобщаващи статистически данни на потребителите. Тези данни са за българската икономика, съобразени с хармонизирания им състав в рамките на Европейския съюз.

В съдържанието на първия брой на представяната месечна публикация има синтезирана актуална информация, която до края на 2001 г. се помещаваше в няколко публикации на НСИ: "Текуща стопанска конюнктура", "Статистически известия", "Индекси на потребителските цени и инфлацията", "Доходи, разходи и потребление на домакинствата" и "Износ и внос", чието издаване вече се прекратява.

Новото месечно издание "Статистически известия" включва следните данни по месеци и тримесечия:

- ревизирани статистически редове от индекси на потребителските цени за периода от май 1990 до декември 2001 г. по месеци, общи месечни индекси на потребителските цени за 2000 и 2001 г., при променяща се база и при база 1995 = 100, индекси на потребителските цени по основни потребителски групи стоки и услуги по месеци;

- стопанска конюнктура, основана на бизнес-анкети в трите отрасли: промишленост, строителство и търговия на дребно за оценка на бизнес-климата. От май 2001 г. оценката на бизнес-климата в промишлеността се извършва по хармонизирана програма с Европейския съюз;

- индекси на продажбите в промишлеността и индекси на промишленото производство за съответния и за предходния месец, а също и за съответния период (година) от неговото начало;

- приходи от продажби и индекси на продажбите в отрасловия сектор "Търговия, ремонт на автомобили и битова техника";

- общ доход на домакинствата, в т.ч. паричен по източници, общ разход на домакинствата, в т.ч. паричен по групи разходи и потребление на основни хранителни продукти средно на лице от домакинството;

- данни за brutния вътрешен продукт по тримесечия за институционални сектори и общо за икономиката, основани на:

* Статистически известия. Национален статистически институт. Месечно издание, 2002.

Необходима и полезна месечна статистическа публикация...

а) сметка “Производство” за брутна продукция, междинно потребление и брутна добавена стойност, за индексите на физическия им обем и имплицитни дефлатори на цените при база 2000 = 100;

б) сметка “Формиране на доходите” за тяхното използване като компенсация на наетите лица, други субсидии и брутен опериращ излишък;

- данни за БВП по компоненти на крайното използване, основани на сметки “Използване на разполагаемия доход”, “Операции с капитали” и “Външни операции със стоки и услуги”;

- данни за БВП по тримесечия за периода от 1995 до март 2001 г. по текущи цени, по цени от 1995 г., средно на човек и среден тримесечен валутен курс на лева спрямо щатския долар;

- парична маса, валутен курс и лихвени проценти на БНБ, както и вземания на банките от правителствения и неправителствения сектор;

- данни за износа и вноса, търговския баланс, износа и вноса по раздели на SITC и на износа и вноса по страни и по групи страни.

Представената статистическа информация е оформена тематично по раздели и характеризира реалния сектор (БВП, стопанска конюнктура, индекс на цените, промишленост, вътрешна търговия), паричния сектор (парична маса и нейната структура по агрегати), банковия сектор (валутен курс, основен лихвен процент и вземания на банките от правителствения и неправителствен сектор) и външния сектор (износ и внос). Източници на информацията са официалните статистически публикации и непубликувани данни на НСИ и на други институции като БНБ и Министерството на финансите, които по смисъла на Закона за статистиката са част от статистическата система на страната.

Несъмнено достойнство на публикацията “Статистически известия” е приложеният накрая информационен указател за методологията на наблюденията и изследванията, резултатите от които са включени в съответните раздели (с. 38-39) с посочване на техните електронни адреси. Методологичните обяснения, заглавията и анкетките на таблиците, а също и необходимите препратки са дадени на български и английски език. Добре са представени съкращенията и знаците в началото, но липсва обяснението за SITC. Препоръчително е да има и съкращения на български за тези, които са дадени само на английски. Освен това по-подходящо би било друго разположение - не отделно българските и английските, а заедно (така ще се избягнат и някои повторения). Полезен илюстративен характер имат показаните фигури, въпреки че би било добре те да се унифицират и да няма формално различие между тях (например с. 20-22, с. 25 и с. 34). Освен графики на динамични редове може да се пожелае поставянето и на структурни диаграми, които също са много показателни. Разбира се, без да се прекалява със струпването на много фигури, както е на с. 20-22 – общо 9 броя последователно, при които би могло да се потърси някакво тематично разпределяне в текст или таблица.

Смятаме, че идеята на НСИ да поднесе на потребителите на статистическа информация представяната публикация е много навременна и необходима. На с. 39 са посочени и допълнителни раздели, които последователно ще бъдат публикувани в съответните броеве през годината. Положително е, че с новата публикация се предоставят данни, резултатът от работата на НСИ по хармонизацията на българската статистика с тази на Евростат в съответствие с договореностите и разработената "Стратегия за хармонизация", която отразява настъпилите промени в статистическата информационна система, законодателно уредени с новия Закон за статистиката, Закона за счетоводството, Закона за юридическите лица с нестопанска цел и др. Може да се пожелае разширение на обхвата, тъй като нуждите от данни са неограничени и потребителите са много и в различни области. Не е постигнато пълно методологично единство в представяните данни - в публикуваните преди отделни издания това беше очевидно, а сега едва ли все още е възможно независимо от единното издание. Както обикновено се казва по този повод, бележките за различията и изключенията могат да се представят в многократно по-голям обем от обема на предоставените данни.

Могат да се направят и някои препоръки за усъвършенстване структурата на публикацията. Необходимо е изложението да започне с раздел "Стопанска конюнктура", след който да следват: "Брутен вътрешен продукт", "Промишленост", "Строителство", "Инвестиции", "Вътрешна търговия", "Индекси на потребителските цени", "Доходи, разходи и потребление на домакинствата", "Демографски процеси" и т.н. Вероятно възприетата структура е повлияна от тази в публикацията "Статистически годишник". На с. 32 в сметка "Формиране на доходите" е необходимо да се допълни компонентът "Данъци върху производството и вноса", който липсва, а на с. 5 в съдържанието т. 7.2. да се редактира: "Валутен курс и основен лихвен процент на БНБ". Направените препоръки са лесно осъществими и няма да предизвикат съществено структурно изменение на статистическата публикация.

"Статистически известия" има много достойнства и е един несъмнен успех на НСИ за приобщаване на българската официална статистика към световните статистически ценности и стандарти.

Проф. д-р ик. н. Александър Димитров,
председател на Висшия статистически съвет